

СВОБОДА
LIBERTY
The Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 85 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1894.
"СВОБОДА"
(LIBERTY)
The Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 85 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ЗАВ'ЯТІ БИТВІ В НАПРЯМІ ЗОЛОЧЕВА І ГАЛИЧА.

На захід від Луцька і в Карпатах союзні війська подолали 1500 Москалів. НІМЦІ І БОЛГАРИ ПЕРЕЙШЛИ РУМУНСЬКУ ГРАНИЦЮ МІЖ ДУНАЄМ І ЧОРНИМ МОРЕМ. ГОВСТАНЄ В ПІВНІЧНІЙ ГРЕЦІЇ.

КНЯЗЬ ЛЕОПОЛЬД ІМЕНОВАНИЙ ГОЛОВНИМ КОМАНДАНТОМ ПІВНІЧНОЇ АРМІЇ.
БЕРЛІН, 1. вересня. — Князь Леопольт, наслідник баварського короля, з'явився іменований головним командантом союзних військ на півночі на місці Гіденбурга.
Російські війська розпочали в багаті місяці на Волині, в Галичині і в Карпатах новий наступ. Союзні війська відбили всі напади дужо тяжкими втратами для Москалів.

Урядовий звіт головною німецькою штабу звучить:
"АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА: Від Балтійського моря до Прип'яті панує спокій.
"На Волині, на південний захід від Луцька, Москалі почали бити з дужою силою. Однак опір наших військ перемагав противника і з великими втратами уступили назад. В нашій руці попало 400 полонених.
"На лінії Бродів-Зборів відбувається сильна перестрілка артилерії. На південні частини наступу несприятелю не досягнув великих успіхів. Всі інші напади відбиті.
"АРМІЯ АРХІХИМІЯ КАРЛА: На лінії між Носовом (над Золотою Липою) і Дністром прибуло вночі до зав'язки бою в північній частині напад Москалів став зломаний, поки ще зближалися до наших становищ. Далше на південний захід в околиці Маріямпольа наші війська уступили на задні становища.
"На південні частини наступу в захід від Станіславова наші війська відперли сильний напад Москалів.
"В Карпатах, на південний захід від Шиноту, східнопруські полки задержали 7.500 Москалів полонено на Волині і в Карпатах.

БЕРЛІН, 2. вересня. — Наступ Москалів на Волині цілковито зломаний. Війська генерала Літца протиснули Москалів зі занятих становищ, спричиняючи їм тяжкі втрати. Неприятелю втрати в дводенній битві 1.100 людей в самих полонених.
Також в околиці Маріямпольа (над Дністром) відзначено утрати становища.
В Карпатах перемагалися всі битви на сторону союзних військ. Число полонених з кожною хвилиною зростає.

Урядовий звіт звучить:
"АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА: На південний захід від Луцька несприятелю продовжує вночі раніше свої напади, уживаючи притім великої маси військ. Коло Коритиць перемагали війська генерала Літца сильний протинапад і з великими втратами відбили всі напади. Вночі в тієї битві наші війська поверх 1.100 Москалів і здобули кільканих машинних крісів.
"В околиці Перепельних (15 кілометрів на північ від Зборова) наші війська опору не мали. Неприятелю вночі втрати в тих битвах наші війська поверх 1.100 Москалів і здобули кільканих машинних крісів.
"В Карпатах місцеві напади Москалів не повелися. В битві коло Кукуля число полонених зросло вчора о 2 офіцери і 373 салдати. Крім того забрано 7 машинних крісів і 3 метаків".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.
ПЕТРОГРАД, 2. вересня. — Російський генеральний штаб доносить:
"Коло села Тоболь (над Стоходом) несприятелю розпочав офензиву, але огні нашої піхоти удержали його.
"В напрямі до Володимир Волинського, в околиці Коритиць, триває зав'язка боротьби.
"В напрямі Золочева і Галича наші війська опору не мали. Неприятелю ставлять сильний опір.
"В напрямі Керезьке наші війська забили верхній гір на південні від Воронянки".

НАСТУП МОСКАЛІВ НА НАПРЯМІ ГАЛИЧА І ЗОЛОЧЕВА ЗОВСТІМ ЗДЕРЖАНО.
БЕРЛІН, 3. вересня. — Нові напади, які російські війська підняли в напрямі Золочева і Галича, зостали удержані. Також в Карпатах Москалі не повелися. Їх наступ в напрямі гори Магури союзні війська відбили з великими втратами для несприятеля.
Урядовий звіт німецькою штабу доносить:
"АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА: На північ від Зборова Москалі перемагали вночі наші війська. Наші війська під кожною силою бою відбили всі напади, причому часті приходили до боротьби на багаті.
"АРМІЯ АРХІХИМІЯ КАРЛА: На лінії між Носовом (над Золотою Липою) і Дністром прибуло вночі до зав'язки бою в північній частині напад Москалів став зломаний, поки ще зближалися до наших становищ. Далше на південний захід в околиці Маріямпольа наші війська уступили на задні становища.
"На південні частини наступу в захід від Станіславова наші війська відперли сильний напад Москалів.
"В Карпатах, на південний захід від Шиноту, східнопруські полки задержали 7.500 Москалів полонено на Волині і в Карпатах.

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.
ПЕТРОГРАД, 3. вересня. — Російський генеральний штаб доносить:
"В напрямі Риги німецькі війська перемагали вночі наші війська. Наші війська під кожною силою бою відбили всі напади, причому часті приходили до боротьби на багаті.
"В напрямі Золочева і Галича наші війська опору не мали. Неприятелю ставлять сильний опір.
"В напрямі Керезьке наші війська забили верхній гір на південні від Воронянки".

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:
НІМЕЦЬКІ І БОЛГАРСЬКІ ВІЙСЬКА ПЕРЕЙШЛИ ГРАНИЦЮ РУМУНІЇ.
БЕРЛІН, 3. вересня. — Союзні війська перейшли в двох місцях границю Румунії.
Урядовий звіт німецькою штабу доносить:
"Німецькі і болгарські війська перейшли границю Румунії між Дунаєм і Чорним морем та посуваються в глибокі Добруджу. Румунські пограничні відділи були приєднані зі втратами уступили назад.
"Румунсько-німецькі і австрійські війська перейшли північно-західну границю Румунії. По обох сторонах Бистриці (румунської) ведеться битва на румунській території".

АВСТРИЙЦІ ОПОРОЖНИЛИ МІСТА ГЕРМАНШТАД І МАРОШ-ВАШАР-ГЕЛІ.
ВІДЕНЬ, 3. вересня. — З головної австрійської квартири доносить, що союзні війська майже без опору опорожнюють південно-східну частину Семогороду.
Урядовий рапорт звучить:
"По 5-денній боротьбі коло Оршони наші війська уступили на західній частині річки Черни (лівобічний доплив Дунаю).
"В околиці Германштад і на північ від Кронштадт румунські війська посуваються зі втратами наперед.
"Опорожнені міста Германштад і Марош-Вашаргелі зарядили військової влади ще в середі".

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:
РЕВОЛЮЦІЯ В ПІВНІЧНІЙ ГРЕЦІЇ.
ПАРИЖ, 3. вересня. — Останні вісті доносять, що в Солуні очікувано "Комітет для оборони Македонії", на чолі якого станає полковник Дамбрана. До комітету належить багато видатних осіб військових і цивільних. Згаданий комітет видає до населення відозву, зважуючи його до творення поліції добровольців проти Болгарії.
На сторону комітету перейшли 11 дивізій грецької армії, яка отримала заголом в Солуні, і міська поліція. Від форти в Солуні і військові будинки наводять ся в руках сторонніх комітету.
Лише серія японців-жовтих військ Греції Болгарії може одержати повноваження від отвореного повстання проти грецького правління.
В ГРЕЦІЇ ПРОГЛОШЕНО ВОЄННИЙ СТАН.
ЛОНДОН, 3. вересня. — З Атені Солуні надійшли тут лише думи свідати. З них показується, що повстання проти грецького правління обіймає

ся зав'язаті битви, підчас яких згинув полковник Чеснок, командир батерії тяжких мотобілів, з'явився смертельно ранений.
"В Карпатах наші війська здобули дальші становища в околиці гори Кукуля і в околиці Дорна Ватри. Протинапад несприятеля відбито. 300 полонених попало у наші руки".

НАСТУП РУМУНСЬКИХ ВІЙСЬК В СЕМИГОРОДІ.
БУКАРЕШТ, 3. вересня. — Румунський генеральний штаб доносить:
"Наступ наших військ відбувається у всіх напрямках майже без перешкод далше. В Кронштаді заведено румунську у праву міста.
"Дотеперішнє число полонених Австрійців винилося 15 офіцерів і 1.800 жовірів".

РУМУНИ ОБАВЛЯЮТЬСЯ ПІДСТУП.
ЛОНДОН, 3. вересня. — Опожнені і уступлені австрійські війська зі Семогороду викликало серед військ круті військових підозріння, що Австрійці мають намір заманити румунську армію в глибокі Семогороду, щоб їй відтак несподовано оточити і відіграти її відворот до Румунії. В сей спосіб оправдувати воєні причини, задля яких наступ румунської армії відбувається на ліпше поволі наперед.
БОЛГАРІЯ І ТУРЕЧЧИНА ВИПОВІЛИ РУМУНІЇ ВІЙНУ.
БЕРЛІН, 3. вересня. — Урядово доноситься, що Болгарія і Туреччина виповіли для 31. серпня війну Румунії, відзначаючи з Букарешту своїх поєлів.

АНГЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В ГРЕЦЬКИХ ПРИСТАНЯХ.
АТЕНІ, 2. вересня. — Англійські воєнні кораблі закинули якорі в грецьких пристанях Пірею і Фалерон.
Англії забрала 4 німецькі і 3 австрійські кораблі торговельні, які від початку війни були інтерновані в грецьких пристанях.
НОВЕ НАСИЛЬСТВО АНГЛІЙЦІВ НА ГРЕЦІЇ.
АТЕНІ, 3. вересня. — Англійський французький посол в Атені вчора ввечері йому ноту грецькому правлінству. Ось нота звучить:
"Напрямом своїх держав наші піддані мають честь звернути увагу грецького правління на ось сприяє.
"З огляду на те, що на правління доноситься, що 3. вересня ввечері, що кораблі при допомозі грецької поліції і телеграфу одержують вісти про руських військ

правління держави, що передачі їм контроль над почтом і телеграфічними урядями в Греції.
2. Вважається, що грецьке правління уступає до державні всі особи, підозрілі о шпигунство в користь ворожих держав.
3. Вважається, що грецьке правління виточило сльозами всім своїм громадянам, які займаються шпигунством в користь централних держав.

ПОГОЛОСКИ ПРО УСТУПЛЕННЯ ГРЕЦЬКОГО КОРОЛЯ З ПРЕСТОЛА.
ЛОНДОН, 2. вересня. — Зі Солуні надійшли вісти, що грецький король Константин уступає з престолу в користь свого сина Георга. З огляду на малолітність нового короля становище регента має обійти Веніцельо.
Дотепер одяк нема на се урядового, попереможений. Наші вісти доносять, що грецький король зі страху перед революцією втік до Ларіси (Тесалії) під охороною приблизної сторожі.

В АНГЛІЇ: 13 ЦЕПЕЛІВ БOMBARDУЄ ЛОНДОН.
ЛОНДОН, 3. вересня. — У вчорашній напад на Англію взяло участь 13 цеппелінів. З них 3 цеппеліни досягнули Лондону. Се був найбільший напад, який вважали дотепер Німці перевели на Англію.
Урядовий звіт звучить:
"Вчорашній напад, в який брало участь 13 цеппелінів, наслідком до найбільших майстерських від початку війни. Цілий напад був викликаний прохолодні місцевості у східній Англії і Лондоні.
"Лише 3 цеппеліни взяли участь в бомбардуванні Лондону. Один цеппелін згорів, пошкоджено гарматною кулею.
"Точних вістей про старту в людей і метку ще годі було зібрати".

В ІЗПЕ: ТУРНІ ПОЛОНИЛИ НА КАВКАЗІ 5.000 МОСКАЛІВ.
БЕРЛІН, 3. вересня. — Турецькі війська віднесли велику побуду над російським армією недалеко побережжя Чорного моря. Турки розпорозлили російську армію в силі 50.000 людей, вбивши 5.000 Москалів в полон.
Турецький генеральний штаб доносить:
"На ліній крилі нашого боевого фронту наші війська розбили армію Москалів, здобуваючи з 250 дивізій.
"Поблизь 5.000 Москалів взято в полон. Притім здобули наші війська значне число гармат і машинних крісів та велику кількість військових матеріалів".

ДО НАШИХ ПЕРЕДЛАТНИКІВ І ПРИХИЛНИКІВ.
Адміністрація часопису "Свобода" повідомляє, отримавши від Передавачки, що залягали невідомі підписки на газету, паперу і друкарських матеріалів, з яких 5-го серпня (р. передала) всі часописи віддали підписникам і тепер виносити:
В Злучених Державах на рік... \$2.50
" на 6 місяців... 1.25
" на 4 місяці... 1.00
В Джерсі Сіті і за границею на рік... 3.25
" на 6 місяців... 1.75
" на 4 місяці... 1.00

"СВОБОДА" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and
Saturday by Ukrainian National Association at 57 Grand
Street, Jersey City, N. J.

Established 1933.
JOSIEPH STEWART, Editor
57 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, Manager
57 Grand Street, Jersey City, N. J.

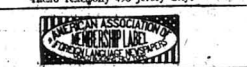
Noted as second-class matter March 30, 1941, at the
Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of
March 3, 1909.

SUBSCRIPTION:
In United States:
\$2.50 per year
\$1.25 per 6 months
\$1.00 per 4 months
In Jersey City and to foreign
countries:
\$3.25 per year
\$1.60 per 6 months
\$1.30 per 4 months
Single copy 5 cents.
We desire daily address labels for 5 months.

Agents: **СВОБОДА**
57 Grand Street, Jersey City, N. J.

Bel non-accepté à cause d'abus de la presse
"СВОБОДА".
При расследовании жалоб на клевету
предупреждение.

Часово телефон 458 Jersey City.

Do not let anyone convince you "СВОБОДА" is radical
or extreme. — Russian is not extreme at all.

До українського загалу в Злуч. Державах.**УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДО!**

В важкий і незвичайний час обзиває нас до вас, брати і сестри. Важкий і незвичайний час, тяжку долю; великі перемінні переживає тепер український народ.

Третій рік від війни в Європі, огнем і залізом руйнує українську землю і українських людей. Наш рідний край, українські села і ліси зруйновані, спустошені і спалені. Сотки тисяч наших людей лагди головами, сотки тисяч лийуться сі бездомними каліками. І день за днем їх гонять далі на калітство, на муки і на смерть. Там за морем в кожній селі і в кожній хаті руїна і смерть, голод і нужда, смутні і жалоба.

Не ми вас просимо, панове-громадо, а всіх нас кличе зруйнована і екзальована українська земля; знова моря, зі старого краю, кличуть нас наші нещасні брати: поможіть нам!

Ви, що жите в спокою і в мирі, поможіть своїм братам, котрі там мучать ся і погубляють на всіх брешках європейської політи, поможіть сльозам адів і матерій, поможіть голодним сиротам, поможіть рідному краю в нужді і горю, поможіть всім нещасним жертвам тої лютот війни!

УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ!

Чорною хмарою ідуть вороги на українську землю. З усіх боків хижі єудейи просягають тяжку руку по пановане над українським народом.

Ми знаємо, що не вмере, не загине Україна ні під російським ні під польським ні під австрійським панованом. Не панською ласкою, а своєю силою стояв і стоїть український народ. Не зломив його ні Турки ні Татари, ні парі ні королі, ні москвичина ні панщина. Своєю силою, своїм життям, своїми поривами народ Хмельницького і Шевченка проти галту і насильства все свідчить, що це не вмерла Україна. Своєю силою обороняє ся від ворогів, своєю силою, своєю працею і боротьбою здобував своє право, свою землю і волю. По обох боках граніть ріс і мідів український народний рух і в котрій державі прийдеть ся жити українському народові, всюди він буде рости, буде мичити, всюди добує собі вільне життя, славу і будучність.

Але тепер ми знаємо, що час іде жити. Ми знаємо, як російське царство в час війни здушило українське життя в Росії, як тяжкою кринкою налягло на галицьке українство, як російський уряд загнав тисячі наших людей в сибірське неволю, розбив українські товариства і організації, нищив наше національне добро, касував права і вольності, позакрав школи, спалив українські книжки, заборонив українське слово, українську думку. Ми знаємо, як австрійський уряд боронив Галичину і здобував українську землю для польського королівства, як привів з собою польську шляхту панувати над українським народом, приніс з собою шляхецькі порядки, над польським легіонам і мадерському війську лотро карати своїх українських горожан. Ми знаємо, що за вірну службу і підданство, за калітство і смерть соток тисяч українських людей, за всі безмірні жертви українському народові схочуть зацятити ще тяжшою неволею.

Під воєнним правом стоїть наш народ в Європі. Війна розбила всю організовану народну діяльність, всі організації і товариства, в котрих єднали ся українські люди, щоб добути ліпшої долі собі і своему народові, показувала конституції і політичні права, заперла ті дороги, котрими наш народ шов до свого звільнення. У всіх державах воєнний стан не дозволяє збирати ся і радити, не дозволяє ні писати ні говорити вільно. Воєнна цензура не пропускає вісток про те, що діється в світі, про те, що твориться і творить ся з українським народом, не дозволяє виступити проти кривди, не дозволяє виступити з домаганнями за долю народу, за його будучність. Конфісують ся кожне слово опозиції, арештують і торжують карать ся кожний голос протесту.

За волю народу, за своє право, за рідну справу стоять наші брати за морем в тяжкій боротьбі в нерівній змаганні проти сильних противників, проти можних ворогів. Українська Громадо! Наш великий обов'язок дати їм нашу поміч.

Не наша сила прогнати ворогів з української землі. І ми не кличемо вас до боротьби, до повстання проти європейських держав. Не наше діло міпати ся до їх кровавих порухів. Не наше право поклати з ними, бо наші землі, як за морем не поклати з ними, не розбивають своїх держав, а тільки в тих державах добивають ся рівного права для свого народу, національної волі, щоб самим український народ правив собою, сам порядкував своїми справами, щоб не було кривди і поневолення.

Наш обов'язок, брати, дати їм поміч.
Хто пішле у нашу рідну землю вільне українське слово, що поширить вільну українську думку, що піддержит братів своїх в нерівній боротьбі, хто в тяжкий час дасть їм сили, дасть віри, відваги і завзяття?

До вас обзиває нас, брати, Українська громадо в Америці.
Ви доказали йому свою приязнь, свою пам'ять тисячами жертв на рідну школу українським дітям, вагою помічю жертвам війни.

А тепер потреба ще більша. Поможіть рідному краю в визвольній змаганні, поможіть йому повстати за долю і волю свого народу.

Наближає ся кінець війни, буде рішати ся доля народів в Європі, буде рішати ся доля українського народу. Поможіть висунути нашу справу перед світом, асистити проти кривди, що діється на над українським народом в Європі, оголосити його потреби і змагання до вільності і самоправності, поможіть заступити ся перед світом за долю нашого народу, за його будучність.

БРАТИ І СЕСТРИ!

А третій ваш обов'язок: перед собою самими, перед українським народом в Америці.

Тисячі і десятки тисяч українських імігрантів привела доля в Америку, нові будуть приїждати, будуть вертати ся додому. Тисячі найшли тут ліпше життя, становище, доброту. До десятки тисяч приїшли на викиск і поневолення. Приїжди і вникнувши лишай ся в Америці, такими вернут в старий край.

Хто подасть руку українським імігрантові, захоронить його від викисків, від іпидії, покаже дорогу до ліпшого життя, покаже дорогу і дасть поміч тим, що будуть вертати ся до краю?

Тільки спільною силою українських організацій можна се зробити.
Тисячі найшли спокій, набрали ся знань. За десятки тисяч лишили ся томими, неосвіченими, неписьменними. Неєдвісти, хто вони, дають себе дурити москвофільм, продавати агентам, дають вести себе на злоду свого народу. Не знаючи, свого становища, своїх прав в державі, лишають ся тут слугами і зайдами.

Хто навчить читати неписьменних, хто дасть ніжний письменник, хто просвітит українських імігрантів, хто навчить їх, щоб були люди між людьми, що вертаючись до старого краю вертали ся з вільної Америки вільними. І просвіченими робітниками, щоб добували собі в Америці долі як просвічені люди, як освідчені горожані?

Можна се зробити тільки спільною силою українських організацій в Америці.

Для тої цілі, для тої діяльності ви зійшли ся всі в Федерації Українців у Злучених Державах.

Федерація Українців у Злучених Державах має ширити просвіту серед українських імігрантів в Америці.

Мас закладати курси, щоб вчити неписьменних читати і писати, вчити школи для загальної просвіти, устроювати просвітні відділи і вилади, організувати обілені.

Мас ширити знанє української історії, літератури, культури, життя і відносин на Україні.

Мас освідомляти українських імігрантів про права їх інституції Злучених Держав, про американське життя і відносини.

Мас давати поміч імігрантам і вертаючим до старого краю, давати їм інформації і вказівки, закладати для них іміграційні дома, поможіть їм матеріально і морально.

Мас освідомляти українських імігрантів, щоб приставали до просвіти, запозити, кооперативних і коїтій товариств.

Мас поможіть Українцям в Європі в їх змаганнях до національної вільності, самоуправля і демократії.

Мас пропагувати українську справу серед других народів чужомовними, особливо англійськими виданнями.

Мас дати поміч українським жертвам війни.

До тої справи, до тої діяльності кличемо вас всіх, велика українська громадо в Америці!

УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ!

Федерація Українців є неополітична безпартійна організація, котра не торкає ся ні справ віри ні політичних поглядів своїх членів, не мішає ся до справ організації, союзів і товариств. Не хочемо від нікого, аби зрівняв ся своєю думкою, свого погляду, своїх політичних переконань і політичної боротьби, щоб покладав свою громаду, свою партію і організацію.

Але пам'ятайте, брати, що в такі справи, котрі не впадають ся, коли не будемо робити їх разом. Тож приставте до Федерації Українців у Злучених Державах.

Пам'ятайте, брати, в хвилях радості, на весіллях і хрестинах, на забавах і представленнях, що там в старім краю ласть ся кров братів наших пострілами і порубаннях, що плачуть вдови і матери, що гинуть діти без хліба і без дому, і що треба їм поміч.

Пам'ятайте, брати, що треба нашому народові просвіти і освідомлення і що тільки сам народ може її собі дати.

Пам'ятайте, брати, що такий і важний се час для українського народу, що скоро буде рішати ся його доля. Тільки ми на вільній землі можемо сказати вільне слово на його обранні, можемо підняти голос проти кривди і неправди, можемо висунути українську справу перед світом, можемо виступити чесно і сміливо за змаганє українського народу до національної вільності і єдності.

І пам'ятайте, що одним єдиним ми слабі і немічні і що в союзі всіх організацій і всіх Українців в Америці буде повага і сила виконати велике діло!

Для своєї і народної справи, для своєї і народної будучности поможіть словом і ділом, збирайте фонди на народні цілі і приступайте всі до Федерації Українців у Злучених Державах.

Ще не вмерла Україна!

ЗА ФЕДЕРАЦІЮ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:

Др. Володимир Сіменович, голова.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

о. Нестор Дмитрій, Володимир Лотоцький, Семен Ядловський,
заступник голови; заступник голови; заступник голови;
історик Ека. Ком.

Андрій Савка,

касир;

Мирислав Січинський,

секретар;

Микола Цегельський,

секретар;

Іван Ардан;

Михайло Байдон.

ЗАГАЛЬНИЙ КОМІТЕТ:

Іван Артимович, Жигмонт Бичинський, Іван Бородайкевич, Євген Василеко, Лей Весолюський, Степан Гладкий, Стефанія Гриневська, др. Степан Туринецький, Петро Задоєрський, Осип Заплатинський, Дмитро Напівта, Іван Наумтанюк, Володимир Новаль, Василь Кузів, Володимир Малісевич, Василь Момрин, Осип Стеткевич, о. М. Струтинський, Юрій Хилия, Ілія Чорний.

ІМЕНОВАНЕ ГІНДЕНБУРГА.

— Іменоване Гінденбурга шедом німецького генерального штабу означає зміну не лише воєнних операцій, але і зміну дипломатичної осередки держав. Його іменове вказує на те, що головна точка тяжкості воєнних операцій буде пересунена на східний терен війни.

Гінденбург належить до генералів так званої "східної воєнної школи". Більшу частку свого життя посвятив він студіям воєнної ситуації на східній війні зі східними ворогами. Будучи від початку війни головним командантом союзних військ на північно-східній фронті, над Гінденбургом чимало доказів своїх спосібностей в укладанні воєнних планів і переведенні воєнних операцій проти російських військ. Сім здобув собі Гінденбург повне довіре не лише своєї армії, але і цілого німецького народу. Він став нині народним героєм і вільній Німеччині.

І якщо тоді, коли на сході черед виподіти війни Румунією загрозив осередним державам нова небезпека, слідуюча іменоване Гінденбурга шедом німецького генерального штабу. Якщо шедом він буде мати безпосередній вплив на воєнні операції на всіх теренах війни, що Гінденбург зверне всі сили на схід, нас се вказує його становище в минулому. Гінденбург належав до тих, що противили ся останній обсервіції Німеччини у Франції і офенсиві Австрії в Італії. Коли в останні роки німецькі війська розпочали наступ від Вердена, Гінденбург мав навіть прогрозити німецькому цесареві, що уступить зі становища генерального команданта.

Дією його габіти вступили у Франції і Італії були військ маршоване військ без спомогі осягненія якихось рішучих результатів. Оби ті офензи мали більше на характер політичний ніж воєнний. Розходило ся тут більше о честь і славу для сід війни.

— В дійсності Гінденбург є тепер головним командантом усіх союзних військ. Не лише війська німецькі, й австрійські, але також болгарські і турецькі будуть стійати під його начальною командою. В його руках спочиває тепер доля Німеччини і її союзників. Очі всі звернені нині на схід. На сході має рішати ся небаром виділо ся тут більше о честь і славу для сід війни.

Збіжучої хвилі.

Читаємо в 201. числі шікагоського "Дзєнік Зейковичов":

Руська (русьська) "Свобода", виходяча в Джерсі Сіті, Н. Дж., помістила в останнім числі статтю п. н. "Польська справа", у якій в спосіб доволі гадкий і глумливий обговорює повстання як в Берліні так і в Петрограді проекти уладженія Польщі.

Ся часопис, наводячи наші слова про російські проекти, додає від себе на кінці таку замітку:

"Покazuje ся, отже, що ні центральні держави ні Росія не думають про відбодження Польщі в такій формі, як сего бажав би собі польський народ, що є не законна держава або бодів в крайній мірі державно-автономія. Як держави так і Росія будуть старати ся будувати польську провінцію, зглядно провинції, залучити по змозі тісно зі своїми державами".

Чи одначе з такою привадою має як тішити ся "Свобода", котра також хотіла би для Русів видати ліпшої ділі — свого напругу не розуміємо.

Ми також не розуміємо, як "Дзєнік Зейковичов", прочитавши нашу статтю, міг допускати ся в ній ідіотств, глуму і втихи. "Дзєнік Зейковичов" так вже відтоді засліпав ся російською опрестанцією і ненавистю до осередних держав, що бачить всюди лише самі торні краєски. Як би ся польська (вазастав: москвофільська) газета читала всі наші статті про Польщу уважніше і без упередженія, то вона мусіла би прийти до ясного заключення, "Свобода" стоїть завжди на тім становищі, що ми поневолені народи (отже й Польща) повинні дістати, як уже не державну, то бодя національну самоуправу. Нехай "Дзєнік Зейковичов", що допущає ся у наших статтях про польські справи самої лише наруги, кпини і втихи, зацитує якнебудь місце зі своїх іпашт, де було би сказано, що 40-мільйонний народ український повинен дістати дрібку свободи і волі. "Дзєнік Зейковичов" видить скільки в оці "Свободи", а не бачить величезного поля в своїх власних очах. Як ми оному не дивуємо ся — так робити всі царські намішники.

Англія заявила, що веде війну в обороні малих держав. Своєю чоту робили Англія зякди, що вона сплянула ся зі своїми військами до Бельгії і через те ціла Бельгія опинила ся в руках Німців. Відтак стрігнв Англія знова зякди, що вона прийшла заляпане на поміч Сербії і Чорногорії, чоту вона обоа і краї опинили ся в руках австрійців. До такої брешки не підумає собі верт Англія! владла свої війська і вбоду до Гітції і "ратує" її, як лише може, від загибань.

Міг би хто думати, що в Росії іде а причини війни до ліпшого. Останні тегатери доносили, що в Бєсарбії міністерство просвіти дозволяло навіть на науку зякди румунського. Але рідко доносимо, чи де у Фінляндії сподіються на війну, аніж російського. В Росії, як видно, навіть просвіта надовідає до воєнних операцій.

Окремі військові війська поміч Ассигнації, Мадарії і Болгарії, побіля Росії зякди, — доносить російські воєнні кореспонденти.

УКРАЇНЦІ! ВАШИМ ОБОВ'ЯЗКОМ Є ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ І ПОШИРАТИ МІЖ ЗНАКОМИМИ СВОЮ РІДНУ ГАЗЕТУ НА ЧУЖИНІ — "СВ О Б О Д У".

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

12. Омська тюрма.

Омська тюрма то щось надзвичайне... Навіть серед російських тюрем трудно знайти другу таку.

Порядки тої тюрми дуже докладно були описані арештантами в їх скаргах до міністра справ внутрішніх, котрі вони подали вкінці листопада 1914 р.

Арештанти починають свою скаргу з того, що вони звертають ся до міністра тільки через те, що умовини перебування в омській тюрмі неможливі, виключають навіть для російських тюрем, і далі розповідають, що хліб їм дають гірший, ніж в інших, такий, що їсти його ніяк не можна, камери (келлі), не дивлячись на сильні морози, опалюють, але кожного четвертого дня, а то і раз по раз, дають скрізь, виходять, а їсти те, до яких ніколи не мають, навіть не замітають, людей по камерах набагато, свербіж вискої міри — в камерах розмірених на 10 до 15 осіб, поміщають по 45 до 60 осіб, так що не тільки на парках (причлах), а навіть і на морській холодній дощці нема місця для снай. Не зважаючи і скарги перед начальником тюрми кожного успіху не мають, а доярки звертають ся до арештантових тільки „материнсько“.

Один раз арештантові вернули дозвіл на хліб, бо був такий гіркий, що їсти не можна було, але він знов кинув хліб на дошку і закричав:

— Жрите, когда дають!

Обід арештантовим приносили в тих посудинах, за котрих арештанти мовили ся з начальником. Тільки їсти давали по два до 40 осіб, а мисок і ложок зовсім не давали і через те обідати приходило ся по черзі. Хотіли жати пласку ложку — їй і потім передавали другому, їсти давали раз на день і то самого кутину (рідка шиншина каша на воді); на вечерю нічого не давали.

Багато страшною паншави в своїй долі арештанти. Між ними був там і такий випадок: Засланий адміністрації панорщик П. І. Кудин (яко офіцер, чоловік упрямий, вольовий, але його тримали разом з другими) заперестав проти того, що дозорці

заганяють на Кудина за його протест посадити в темний карцер, де й тримали 26 днів. Після його в карцер старий дозорець, Н. І. Кудин добився за до начальника тюрми, хотів йому поскаржитися ся на дозорців, але його не пустили.

Як то кажуть доводи ся з офіцером, то можна собі уявити, що робили з остальними арештантами!

Свої скарги арештанти можуть пересилати тільки через начальника тюрми. Так було і на сей раз. Коли 10, години вчор, того дня, коли була подана скарга, в камеру прийшов помічник начальника тюрми і просив вислати, кожному до начальника.

Порозумівши ся між собою, арештанти вислали В. Д. Вежмана, політичного засланця, якого мали переслати в Наримський край.

Начальник тюрми привів Вежмана дуже вичинено, провів обідати і сказав: — Я не рахую вас арештантами; ви є засланці і попадає в мою тюрму випадково, що вас повинні бути вести транзитом*). Всі ваші претензії і ваші скарги до міністра будуть в тій хвилі заспокоєні, а недостатки і непорядки усунені.

І такі ж скарпи на райок арештанти поклали й попустили, стали їсти в печат, зайнятих дозорців перевели кудись в інше місце, трохи згодом зайнятих посадили замість мисками і навіть їсти не давали.

Вирішило питання, чому того всього не зроблено скорше?

Дуже ясно: Начальник тюрми крав гроші, які були призначені на тюрму. Хліб гірший, а поштових мук, контингентів менше ніж хліб хороший, грошей пошебав, карт, так і все інше... Коли всі кругом крадуть, так чому ж нам не красти, — гадав начальник тюрми — „... кради“.

А арештанти... то худоба! З ними не конче треба перемовити ся...

*) Боже транзитом — значить не задержувати арештантів у тюрмі, щоб давати їм свободу між містами засланців і містами засланців.

13. Не розбері — бері.

В Варшаві, скоро після того як виходила війна, заарештували багато робітників різних фабрик і заводів. Начальником тих арештів було заставане їх адміністрацію в оленівську та тобольську губерній.

На етапі сі російських поклали разом з російськими (інтернаціоналістами) Німцями, котрих вислали до губерній арештувальні.

— Я одним заходом повели на Оренбург уїх.

По дорозі Варшавяки замітали, що їх не туди везуть, куди треба, і вони кілька разів заявляли про те конвоюси, але на їх протести не звернули жадної уваги і везли далі... Врешті решт довели їх в Оренбург і там „посортували“ — одного в оленівську губернію, другого повели назад в Петропавловск, третєго в оленівську губернію, четвертого в оленівську губернію, а п'ятого в Оренбург уїх.

Отже поки є, останні, везли по етапу, тобольська губернія була вже наповнена засланцями і тобольський губернатор не захтів їх прийняти до своїх

губерній, бо місця вже бракувало. З той причини цих нещасливців передержали п'ять тижнів у тобольській тюрмі, а вкінці повели кудись далі, давши їм в оленівську губернію.

В цілі таксі „тобольські“ були Вітольд Візовський, Михайло Колосов, Масальський і інші.

Етапна подорож з Варшави до Тюмені через Оренбург вказує у них 4 місяці.

Таке „не розбері-бері“ трапило ся не тільки з тими неборакми.

Тобольська губернія була наповнена в серпні і вересні і вже з початком жовтня губернатор перестав приймати нових мешканців. Всіх їх затримували в тобольській тюрмі, поки міністерство справ внутрішніх не назначило їм для арешту нового місця, а містими, не дивлячись на се, люди ще і в грудні направили в тобольську губернію, де їх знову тримали по 1—2 місяці в тюрмі і переслали деінде.

В тім проявила ся та дивна „едність“ центрального уряду з властими місцевими.

З ПРИГОД НА БОЄВІМ ФРОНТІ.

В однім селі Німці зістріляли російський літак.

Летунівши застало ся з бідою осісти на землю. А год він вискочив з літака і вніс ще угід, до кого хотів.

Але машина його застрягла по самій середині між російськими і німецькими шашками.

Лежала серед поля безпомічно, як підстрелений птах. А з обох сторін задрігали поглядами на неї воєни і думали:

— Чи вона бовіє?

Зачаїли то втростно, то віддають, то вкінці силою.

Темної ночі відважніші салдати підповзли до літака. Але і між Німцями найшли ся відважні, що також прикріплювали до машини. Пометнувшись зі собою і відійшли з ніччю. Машина стояла на тисимках місці.

Ходили Москалі днем і ночью, але і Німці ніяк не чуovali: не хотіли випустити з рук добуток.

Так чинили кілька тижнів. Одних і других брала нестерпимість. Москалі та забавка контулава вже 12 салдатів, котрі лягли коло тої машини.

Аж вкінці Москалі впади на поміч. Тисячково підірвали ся, привадили до літака дошки воєни (штур) і вернули до

шашки. Тепер треба було лише сильно потягнути і машина колю ніч.

Взяли ся салдати до кінця воловода і сіпнувши враз — а літак аж рухнувся! Це за море!

Приймали ся добре — а Німці і собі непомітно привадили штур до літака таї тягнути на свій бік.

Тягнути Москалі — тягнути Німці. Ставо на тім, хто кого перемагає.

Взяли ся салдати до посторонка, обомали собі руки. Хотіли б, вискочили з рова і привели ся до гурту. Як сіпнулі — так і повалили ся до шашки. Думали, що літак вже колю ніч. Аж дивлять ся, машина покла до Німців. А до них приступає ся лише другий кінець, переманю до посторонка.

КУПИТЕ ПЕРЕПИСНИ КАРТКИ (шостарті)

Івана Франка

6 КАРТОК ЗА 25 ЦЕНТ.

Можливо не викладати. Не давати з адміністрації.

Завдання: посилати на адресу:

„СВОВОДА“

83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ІСТІ.

З причини робітничого святка (Лейбор Дей) нинішнє число „Свобода“ виходить лише на 4 сторони.

Зеліничий страйк, пологодженний.

Страйк зеліничий робітничий подогодженний. В недовгому президент Вілсон підписав би про 8-годинний день праці. Закон сей має ужити в життє з 1-м 1-го січня 1917 року. Вислуги зеліничий заявили, що будуть поборювати той закон, але поки що він від нього року буде обходючий. Приготування зеліничий компаній до цього страйку коштували їх 2 мільйони доларів.

В Нью Йорку заарештовані ся на новий страйк.

Нью Йоркські гравці новий страйк: 15,000 робітників транзитів при численні улиці заявили міському уряду, що небагато будуть страйкувати. Вони кажуть, що їм належить ся 8 годин праці денно, бо так право приписує, але досі вони працювали все по 12, а навіть і по 15 годин денно.

Закон в обороні дитини.

В суботу, 2 вересня 6 р., президент Вілсон підписав біл (законопроект) в обороні дитини. Новий закон заборонює вивозити диточу продукцію з одного штату до другого. При підписуванні білу був присутній секретар бюро праці, Вілсон, сенатор Робінсон, посол Кетлін, представелька диточого бюро в департаменті праці — пані Юлія Лейтнер та багато інших мушн і женщин.

„Я хочу сказати вам, що підписую сей біл з прайдним вурмушенням, — заявив президент Вілсон, — бо знаю, як довго треба було борити ся, щоб вкінці підписати його. Я знаю, як він причинить ся до здоров'я і сили сей держави, а також для тих, до кого він відноситься ся (до дитин). Йє є правдиво гордий, що причинив ся до ухвалення цього закону. Я утислюю державу і вважав самого себе“.

Новий закон заборонює вивозити до інших штатів виробі тих дитин, котрі числять менше ніж 16 літ життя.

Про паралич.

Зі Стамбула, Констя, доносять, що там номер 28-літній, мушнина, уланський жертвою параличу. Др. Емерсон з Нью Йорку заявив перед комісією здоров'я, що він вивчивши п'ять способів поборювання параличу: 1) Спугнути 1, до 2 уній хребетного водного міліну, до 3 малі зменшити натиск на нерви. 2) На місце спугнутого міліну вилетіти спругові з крові тих людей; що колись були хорі на подібний паралич. 3) Спаралізовані місця заштити звичайною, адреновою кровю іншого чоловіка. 4) Спаралізовані місця заштити адреном. 5) Спаралізовані часті тіла заштити сировиною кіньської крові.

Нова підземна залізничка „Мангата-Кейно, Н. Й.“

З 17-го вересня 6 р. віддасть ся до дублюючого ужитку нову підземну залізничку в Нью Йорку. Зі етапі „Гренд Сентрал“ треба перейти улічню околом 500 кроків на схід і там входить ся до нової підземної стації, з котрої будуть курсувати покла до Кейно.

Велика ледова гора близо берегів Канади.

Капітан російського корабля „Юртіш“, який пробував вчора до Нью Йорку зі Шкотії, зафіксував, що недалеко берегів Шотландії Лабрадор (Канада), о 3 милі від рота Чарльс, пливле ледова гора, довжя на одну милю. Ся гора вистає 300 ступів понад воду, а околом 680 ступів з занурена у воді. Про се повідомлено публіцистичні претстаті і кораблі, щоб остерегти їх перед небезпечкою.

Тиф мені міліцією.

Між американським міліцією, котра розташована ся над мексиканською границею, стверджено три случаи тифу. Лікарі стверджують, що в зародку заштити його і не допустити до дальшого розповсюдження. Дитого мілі жовіям заклали пити неперезаряжену воду і їсти спрі овочі.

Батько убіє свою дочку.

В недовгому у міліції „Нівербокер“ в Нью Йорку померла 18-літня дівчина. Померла від раку, який застав її в батька. Батько був старим дохилом від 100 Вост 102 тижнів. Від якого часу часто заставляв ся і, приходячи додому, свиряв ся з жінкою, а навісти побирав її. В суботу ввечері восторпіла ся тасма восторпіла, в котрій однік утислюю дохило дочку. Висе їй стали, як батько прийшов додому. В хаті а

чав він спарку з дочкою і заки всі побудили ся, дочка лежала вже на дошці пробита ножем в груді і пролегла померла. Сейчас заклали лікаря і по о-гієнерно рапи закрою її до шпиталю. Звиродного батька арештувано і припроваджено до умиральної дочка, де вона ствердила автентичність убиства. Дочка перед смертю плакала і жалувалась ся на батька, котрий з шиявства побирав її життя. Вона мала другого дитя (в понеділок) вийти заміж.

З малю повисла ся в арешті. В одній з арештів у Брукс, Н. Й., знайдено трупа молодого хлопця. Він подер матерію, зробив з нього сильний мотуз і повис на ньому. На століку лежала картка з надписом: „До того, що мене заарештували! Я взагалі невинуватий. Не знаю, з якої причини мене заарештувано. Мені встигло повертати відсе до дому і до своїх знайомих. Мою невинність пояснить вам найбільшій дит“... Його заарештувано минулої неділі під закидом влому до skleпу і під закидом крадіж двох пакоч цигаретів.

Як не мож оженити ся, то пощо жити?

Таке питання поставив собі С. Гіш, власність селену в Нью Йорку, і відповів на нього самоубійством. Він був родом з Києва і приїхав тут з родиною. 15-літ минуло від їх приїзду до Америки. За той час його сестри повиладали ся, а брати поженили ся, лише він один не міг знайти для себе жінки. Невдоволю було йому 30 літ життя і він, роздумуючи над своїм нещастям, постановив поубити ся життя. В середу рано найшли його удушеного газом, а при ньому були листи, в котрих він висловлює причину самоубійства.

Танці — замолога для страйкувочих дівчат.

Комітет юні-робітників в Нью Йорку давно думає над способом, який підкаже би 5,000 дівчат, страйкувочих по фабриках паперу. Невідаючи відносини змусли 1,200 дівчат повернутися назад до роботи. Щоб ратувати процих 5,000, комітет заридив на понеділок вечер (4. с. н.) великий бал в Вебстер Гол при 11 т. і 3 ввеч. Кождий танець має бути платений. В сей спосіб прибрать ся, бачна, сума гроша і юні бові ввечі дальше поборювати кампанію.

Помер по 67-денним істі.

Лікар-окуліст, др. Г. Горман в Юнгтауні, О., розповідає, що з життям по 67-денним істі. Труп його — се пікіра і кости. Они заклали ся і він цілий погорів наче земля.

Учений радить убивати котів.

В Злучених Державах начислюють найменше 25 мільйонів котів. Ходять вони по улічях, або живуть по домах разом з людьми. Звісний в Америці орнітолог (чоловік, що займається се дослідженням птахів), Едвард Г. Форбш, заявив, що піщо не приносить стільки шкоди для людей, як коті. Коті — після дуків Форбша — є головними рознощачами наудг і пошесть. Коті причиняють ся до значної смертності дитин, бо вони розносять слабости і заражують других.

Щобі накормити 25 мільйонів котів, треба 75 мільйонів доларів річно. Люди годують тепер котів тим, що самі їдять. Дитого лише є навчити котів ловити миш, пурі, ящірки і т. п. завіряти, бо лише тоді коті були би нежирними для чоловіка. Форбш обстоює за тим, щоб кожний, хто хоче держати котів, мав повноезле від міського уряду і платив за се податок. Тоді зменшилось ся число котів-вадливачів.

Що коті є справді шкідливими для держави і людей, вистує Масачусетс етра в 1913 р. 9 мільйонів доларів, або принаймні котів, в ціліх Злучених Державах їдять коті 3 мільйони 500 тисяч полівних ітників; на 100 умирочних дитин трапляється ся 14 до 15, коті умиряють тімше тому, що їх заривали коті.

Міліонний процес проти зеліничої компанії.

Проти зеліничої компанії Нью Йорк, Нью Гейвен ет Гартфорд“ розпочали судові власті процес о 180 мільйонів доларів, Оskarженіх є 5 шеронів ет-адальної компанії. Чи вистає ся урядові етпунти ої гроші, годі знати, але еспорне — ні. Оskarжені шеронів (удальних) мають, мистом, якого сума вистає лише 1 мільон 250 тисяч доларів.

ЧИТАТЕ „СВОВОДУ“ І ПРИСЛАЙТЕ НА НОВИХ ПЕРЕПЛАТНИКІВ!

ВІСТІ З КАНАДИ.

Купили „Народний Дім“.

Дирекція Товариства „Народного Дому“ у Вінніпегу закупила „блок“ п. Василія Хлопача і обієрне його на Народний Дім. Ціна купна вистає \$19,750 (разом з процентом) на річні етпунти.

Огонь в Онтеріо погас.

Знавці дощ в Онтеріо, які перебрали, в востдних днях, погасили великий огонь лісу. Після урядового оцінення 252 осіб страгало життє під час пожежі.

Мороз в Канаді.

В західній Канаді бун минулого тижня мороз, який ушкодив в деяких місцях огородину, а в деяких і збіжжє.

НОВИНКИ.

Третій пісний день в Австрії.

З Віди (в Австрії) доносять, що в цілій австро-угорській державі заведено третій пісний день в тижні. В тім тні не вліяло їти жадного миса, крім баранини.

Підвищенє податків в Австрії.

Австрійське правительство рішило підвищити податки, а також завести деякі нові. Нові податки наложено на „переробку“. Правительство норішило також квати в свої руки продукцію сирниці.

Румунська мова в Бессарабії.

Румунський міністр просвіти плавд розпорядженє, щоб у всіх класах в бессарабській губернії заклали мексиків і румунську мову, що підкадує. Оби мови мають ся трактувати на рінії.

Як російська поліція „нищить“ альгоголю.

Судові власті в Смоленську (Росія) посадили в тюрму поліційного надзирателя Рославля Іванова. Іванов зорганізував був шафку своїх знайомих, котрі мали вистаєжувати торговців альгоголю. Коті викрили ся, що хтось спробував продавати горючку, то Іванов вистаєжував тих „протокалів“, купити восталю у спокую, а горючку конфіскувати. По часі протоколів задержували ся, а „благонядожно“ воду, роздільовано між членів шафки. Власні викрили ся. До шафки належали богаті городошні, околотошні, жандарм і кілька ітатських.

Зеліничіе полученє між Швецією і Росією.

Між шведським і російським правительством прийшло до порозуміння в справі зеліничого получення між обома державами. Швеція згодилась ся побувати на ріці Торне, а російський правитель між обома державами, міст, по котрим мають курсувати зеліничі покла.

Англія грозить зеліничий страйк.

В англійському парламенті ведуть ся наради щодо майбутнього страйку зеліничих робітників. Секретар юні робітників, будучи присутнім на парламентарній засіданню, заявив послан, що мавеве страйку є досить грізне. Виса етго спадє не на робітників, котрі дамагають ся підвищення плати, але на правительство. Вей продукт так дуже пошорділи, що робітників змушени жалати підписки за працю. „Мас останє не слово, панове послє, — екавав секретар юні, — щобі обиняти ціну життєвих продуктів, або підвищити платню“ робітникам; інакше буде страйк“.

Жовірім знайшли мільон франків в ополах.

З Париза доносять, що 4 французькі жовірім знайшли 1 мільон франків в ополах над рікою Соною. Про се доносєно головному командантові, але властельє не згодували ся. Власті рішили поділити ті гроші між жовірім. 20,000 франків дістане той жовірім, а віднайшов ті гроші, а прочі його мискові товариші дістануть по 4,000 франків.

Висилка гроший
ДО ТАЛІЧИНІ І ДО ВІДЕН-СЬКОГО ПОЧТОВОГО КАСИ
ПІА ШКОЛОВОГО ГАРАНТІО, — ПІСНИЦА ПО ШІННИМ І АРКУ НА АДРЕСУ:
S. MILANOVICZ & WEIL CO.
193 Grand Street, Jersey City, N. J.

